

Motion till riksdagen 2006/07:Ju239

av **Jörgen Johansson (c)**

Polisen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av forskning kring begreppet trygghet kopplat till företeelser i samhället.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av att utarbeta arbetsformer som främjar förhållandet mellan polis och allmänhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av en analys av svensk polis i jämförelse med polisen i andra länder i fråga om våldstendenser.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av en översyn av regelverket för polisens våldsanvändning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av en organisationsöversyn inom svensk polis i syfte att skapa engagemang och delaktighet för att effektivisera svensk polis.

Motivering

Oro och otrygghet präglar stora delar av vårt samhälle i dag. Få är de som analyserar orsaken till otryggheten. Många är de som ger de schablonmässiga beskrivningarna över vad som är orsaken. Förmodligen är orsakerna många, lätta att åtgärda om man har insikt om dem. Troligt är det också att orsaken till otryggheten har sitt ursprung i attitydförändringar i samhället. Oavsett orsak finns det ett behov av forskning på området där människors känslomässiga behov av trygghet är utgångspunkt. En sådan genomlysning av trygghetsproblematiken bör genomföras skyndsamt. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Samhällets signaler inom rättstryggheten är viktiga. Polisen har i det arbetet en nyckelroll. Svaret är inte så enkelt att det kan utformas i ett behov av fler poliser. Det är också en fråga om organisation och framtoning av svensk polis. För att en polisiär verksamhet ska lyckas måste polisen vara väl förankrad i samhället. Det ursprungliga begreppet/innehållet i närpolisen hade betydningar i sådan riktning. I dag förefaller endast namnet finnas kvar men innehållet är ett helt annat. Svensk polis i dag har en framtoning av en polis ständigt beredd till strid och därmed en konfliktlösare som brukar aktivt våld. Den framtoning som polisens kravalluniformering har fått bidrar till detta. Allt tyder på brist på helhetssyn i samhället och därmed bristande styrning av svensk polis. Grundläggande för polisen är att det finns en grundmurad värdegrund. Med en sådan grund är det vägledande att konflikter ska lösas utan våld. Medborgarperspektivet och det demokratiska samhällets grundsyn bör styra våldsanvändningen och inställningen till nya våldstekniker. Parametrar i det arbetet är etiska principer, demokrati, insyn, tolerans, humanitet och förmåga till dialog. Mycket av detta saknas i dag inom svensk polis. Polisen bör därför ges ett konkret uppdrag att i större utsträckning än i dag utarbeta arbetsformer som bidrar till ett nära förhållande mellan polis och allmänhet. Detta bör ges regeringen till känna.

Under senare år har tonvikten lagts på tillgången på hjälpmedel vid våldsanvändningen, medan analys av polisens roll i våldsbekämpningen kommit i bakgrunden. Signalen har därmed blivit att polisen ska bli alltmer militariserad. Bildandet av lokala insatsstyrkor och alltmer av insatser av offensiv karaktär än vad som tidigare betecknat polisen stärker den framtoningen. Vapenarsenalen i form av prickskyttevapen med syfte att direkt döda, förstärkningsvapen (MP-5) av automatkaraktär som ”bruksvapen”, distraktionsgranater, distansbatonger, elpistoler och pepparsprej är några exempel som brukats under senare tid. Att vissa av dessa vapen använts på sådant sätt att människor fått agera försökskaniner gör att såväl legala som etiska frågeställningar väcks. Som kontrast till svensk polis vapenförstärkning ska ses polisen i Norge som i princip är obebäpnad eller polisen i England där endast ”armed forces” som utgör 10 % av den engelska polisen är beväpnad. Frågan är hur stor skillnaden i våldstendenser är i de olika länderna. Rikspolisstyrelsens etiska råd har på ett bestämt sätt tagit avstånd från den utveckling som präglat svensk polis under senare år. Detta visar att åtgärder bör vidtas för att humanisera polisen. En analys av svensk polis ledningsfilosofi på området bör göras i relation till övriga länder. Detta bör ges regeringen till känna.

Prioriteringen i regelverket inom polisen, vid användandet av vapen, framstår som otydlig. Exempelvis regleras i polislagen (10 a §) hur fängsel ska användas medan regler för bruk av tjänstevapen är intagna i kungörelsen (1969:84). Exemplet visar att en viktning av normer för användandet av vapen bör genomföras. Detta bör ges regeringen till känna.

Under 90-talets första hälft fördes en diskussion kring polisens organisation. Effektiviteten inom polisen diskuterades och Riksdagens revisorer påvisade i en genomlysning att effektiviteten var besvärande låg. Noteras bör att många av de mindre och medelstora myndigheterna fungerade bra medan de stora myndigheterna inte fungerade tillfredsställande. Följden av debatten

Fel! Okänt namn på

blev att länsmyndigheter skapades, alltså stordriftstanken skulle lösa problemen. Följden har blivit att koncentrationen av poliser till länscentren har blivit markant och övriga bygder utarmats på poliser. Den större numerären av poliser i de större orterna har inte medfört att problemen försvunnit utan resultatet förefaller ha blivit att alla bygder har problem inom polissektorn i landet. Osökt framkommer frågan om problemen löses med fler poliser eller om det är en genomgripande organisatorisk förändring som erfordras. I det historiska perspektivet bör en bedömning kunna göras av vad som gått bra respektive gått snett. Förmodligen bör myndighetsnivån vara oförändrad samtidigt som fördelarna i de mindre och medelstora f.d. myndigheterna tas till vara. Det talar för inrättandet av ett antal självstyrande områden, inom varje myndighet, där decentralisering av beslut och ansvar gör att motivation och initiativ i det dagliga polisarbetet stimuleras. En sådan organisation ställer krav på såväl polismannen, polisledningen som kamraterna inom organisationen. Det är alltså en fråga om att alla måste bry sig om den arbetsuppgift man har att lösa, en inriktning som många i dag saknar inom svensk polis. I exempelvis Stockholm lades ett antal myndigheter samman. Om det lyckats eller ej talar för sig själv. En uppdelning av Stockholms polismyndighet skulle exempelvis innebära att fem självstyrande områden skapas. Tanken är att genom engagemang, delaktighet och tydligt ansvar öka polisens effektivitet. Det är alltså en fråga om att skapa en organisation med ett tydligt ledarskap samtidigt som den enskilde polismannen blir synlig i massan. En översyn av organisationen inom svensk polis är nödvändig för att skapa den framtiden. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 27 oktober 2006

Jörgen Johansson (c)